

KOLUMNI

Kristiina Kalleinen

Kaikkihan me ollaan sotilaiden lapsia

Kuten moni tunnistaa, otsikkoni on mukailtu Marja Tuomisen väitöskirjasta ”Me kaikki ollaan sotilaitten lapsia”. Tätä olen tullut usein ajatelleeksi ja etenkin viime aikoina, kun olen koonnut perheemme tarinaa Ifolor-kirjaksi, jotta nuorempikin sukupolvi oppisi tuntemaan juurensa.

Isäni osallistui omalla vaatimattomalla panoksellaan vuoden 1918 sotaan (”varasti linjaalirattaat ja vei heinäkuorman punaisille”) ja tuli tuomituksi kuritushuoneeseen, josta vapautui vuoden 1920 alussa. Tästä hän sai elinikäisen (teko)syyntä kantaa katkeruutta, jota purki kaljan juontiin koko elämänsä ajan elintason vajotessa alaspäin. Papan kohtalosta vuoden 1918 sodassa kulki perheessämme tarinoita, joita pystyin 2000-luvun alussa oikomaan ja tarkentamaan ollessani muutaman vuoden ajan Suomen sotaturmat 1914–1922 -projektin tutkijana. Kuulemani tarinat muuttuivat arkistolähteiden pohjalta toisenlaisiksi, mutta tuskin yhtään kevyemmiksi muistissa kantaa.

222

Isäni osallistui jatkosotaan, jonka aikana kävi mukana valloittamassa suomalaisten Äänislinnaksi nimeämää Petroskoita, mutta muutoin hän oli sodan aikana tuon tuostakin sairaalassa. Salassapitosäättöjen takia en ole saanut hänen sairauskertomuksiaan, mutta kantakorttiin oli merkitty ”tuberkuloottinen vatsakalvontulehdus”. Isä ei koskaan puhunut sodasta, siitä ei myöskään saanut mitään kysyä tai aiheesta keskustella – lukiossa olisin ollut kiinnostunut asiasta kuulemaan, mutta se ei ollut mahdollista. Tähän hänen puhumattomuuteensa liittyi myös se, että kauan hänen kuolemansa jälkeen täyttäessäni 50 vuotta sain hänen veljeltään isän sota-ajan valokuva-albumin, mikä mieltäni syvästi liikutti. En tiedä, oliko setäni tämän albumin pelastanut vai isä sen hänelle antanut; isä ei itse halunnut säilyttää ja mukanaan kantaa.

Kun sitten isäni sodasta selvittyään tapasi äitini, joka oli Hämeenlinnan (tosin tuolloin jo kuolleen) pormestarin tytär, voimme uskoa, ettei tästä liitosta oltu ilahuneita kummankaan perheessä: olivathan he tuomitun punavangin poika ja punaisia (oletettavasti) tuominneen pormestarin tytär. Todennäköisesti äitini isällä oli oma sotatraumansa vuoden 1918 sodasta, mutta sitä en ole vielä tarkemmin selvittänyt. Pormestarin punaisiin ja Venäjään liittyvään traumaan vaikutti epäilemättä myös hänen aiemmin ennen Suomen itsenäistymistä venäläisiltä saamansa vankilatuomio hänen kieltäytyttyään noudattamasta yhdenvertaisuuslain määräyksiä.

Kun historiasta olen aina ollut kiinnostunut, ovat tämänkaltaiset perheeseemme liittyneet sukutarinat minua kiinnostaneet. Puoleksi leikilläni olen joskus todennutkin, että perhetaustan takia minusta tuli poliittisen historian tutkija: historioitsija ei voi toimia tuomarina vaan parhaassa tapauksessa keskinäisen ymmärryksen lisääjänä tuottamalla tutkittua, alkuperäislähteisiin nojautuvaa tietoa menneisyyden tapahtumista. No, tiedän kyllä, ettei sekään aina riitä: joskus perhetarinat ja suvun ”tieto” ovat vahvempia kuin yksikään alkuperäisdokumentti tai tutkimus. Se ei kuitenkaan ole syy olla

tutkimatta; joskus, ennen pitkää vastarinnan muuriin syntyy särö, josta tiedon valon on mahdollista murtautua sisään.